

ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління Класичного приватного університету»

Кафедра гуманітарних та економічних дисциплін

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА

(назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 6.030309 Облік і аудит,

(шифр і назва напрямку підготовки)

0305 Економіка та підприємництво,

форма навчання денна

(Шифр за ОПП СГП 4)

Кіровоград – 2015 рік

Навчальна програма навчальної дисципліни «Соціально-економічна безпека» для студентів для спеціальності 6.030509 «Облік і аудит» напряму підготовки 0305 «Економіка і підприємництво».

Розробив: старший викладач кафедри гуманітарних та економічних дисциплін Коцюрба О.Ю.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри гуманітарних та економічних дисциплін

Протокол № 1 від "27" серпня 2015 року

Завідувач кафедри _____ Ігнат'єв В.А.

(підпис)

27 серпня _____ 2015 року

Схвалено Науково-методичною комісією ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління Класичного приватного університету»

Протокол від 9 вересня 2015 року № 1

9 вересня _____ 2015 року

Голова _____ Г. Ю. Шаркова

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.030509 «Облік і аудит»		
Модулів – 3		Рік підготовки:	
		2-й	-
Загальна кількість годин – 108		Семестр	
		4-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		24 год.	-
		Практичні, семінарські	
		16 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		68 год.	-
Вид контролю: залік			

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Соціально-економічна безпека” є засвоєння теоретичних основ соціально-економічної безпеки національної економіки, набуття системних знань і навичок щодо вивчення загроз та викликів економічній безпеці України у сучасному глобалізованому світі.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Соціально-економічна безпека” є вивчення проблеми створення єдиної концепції соціально-економічної безпеки, аналіз концептуальної моделі її забезпечення; виявлення і прогнозування внутрішніх та зовнішніх загроз життєво важливим інтересам об’єктів безпеки; вивчення стратегії соціально-економічної безпеки держави.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

концептуальні моделі забезпечення економічної безпеки, її структуру та зміст основних елементів.

вміти :

давати аналітичну оцінку рівнів розвиненості й захищеності інформаційних ресурсів та розвитку інформаційної індустрії, оскільки саме вони визначають нині стан й перспективи національної економіки, політики й культури та позиціонування України на світовій арені й забезпечення нею реального суверенітету.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1 Сутність економічної безпеки України

Тема 1. Зміст категорії соціально-економічна безпека

Відповідність системи знань про економічну безпеку критеріям сутності науки. Об'єкти економічної безпеки України. Суб'єктами економічної безпеки України. Структура економічної безпеки національної економіки. Предмет вивчення економічної безпеки. Генеза категорії „економічна безпека”. Співвідношення понять „загроза”, „індикатор безпеки”, „порогові значення”.

Особливості питання забезпечення економічної безпеки за сучасних умов господарювання. Характеристика підходів до визначення економічної безпеки. Сутність економічної безпеки залежно від підходів.

Тема 2. Концептуальні моделі забезпечення економічної безпеки

Системи і моделі національної безпеки: американська – орієнтована на поєднання зовнішньої та внутрішньої безпеки, яку використовують за взірцем більшість держав; японська – з акцентом на внутрішню соціальну безпеку; китайська, яка є найбільш концентрованим виразом систем безпеки держав, що здійснюють будівництво соціалістичного суспільства; системи, властиві державам, що нещодавно набули незалежність, а також здійснюють глибинну переорієнтацію свого розвитку. Оптимальна модель забезпечення економічної безпеки. Ієрархічна характеристика системи економічної безпеки.

Тема 3. Теоретичні узагальнення феномену «економічної безпеки»

Сучасні дослідження проблеми економічної безпеки в наукових працях вітчизняних та іноземних економістів. Підходи до визначення взаємозв'язку, взаємообумовленості базового та видових понять безпеки, і економічної безпеки, Аналіз основних підходів до визначення поняття економічної безпеки два аспекти категорії економії безпеки:

а) безпосередньо якісна характеристика економічної системи через елементи, які характеризують її стан з точки зору безпеки (стійкість, розвиток, самодостатність);

б) вертикально-інтегрована система безпосереднього забезпечення економічної безпеки, яка обумовлена державною структурою країни і

виражена в наступних видах взаємостосунків: взаємостосунки держави та суб'єктів держави як двох рівнів державної влади (центр – регіон);

- міжрегіональні відносини (регіон – регіон);
- взаємостосунки органів державної і муніципальної влади (регіон – муніципальне утворення).

Тема 4. Проблеми створення і реалізації єдиної концепції економічної безпеки

Дослідження проблем економічної безпеки для пізнання особливостей соціально-економічного розвитку країни в період системної трансформації та розгортання у світі процесів глобалізації, в умовах послаблення позицій України в політичній, економічній і військовій сферах.

Реалізація національних економічних інтересів та економічна безпека. Механізм використання національних економічних інтересів. Вплив глобалізаційних процесів на реалізацію національних інтересів. Мета реалізації національних економічних інтересів. Пріоритети національних економічних інтересів.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Основні складові економічної безпеки

Тема 5. Валютно-фінансова безпека

Внутрішнє валютне регулювання. Механізми валютного регулювання, що застосовуються Національним банком України: 1) визначення порядку проведення валютних операцій; 2) валютні обмеження; 3) валютні інтервенції; 4) девальвація та ревальвація валют; 5) дисконтна та девізна валютна політика; 6) управління валютними резервами (диверсифікація).

Генеральні та індивідуальні ліцензії НБУ. Сутність фінансової безпеки, фактори впливу на неї. Складові фінансової безпеки національної економіки.

Тема 6. Демографічна безпека

Демографічні загрози та їх показники. Принципи забезпечення демографічної безпеки. Мета і завдання демографічної безпеки. Повноваження Президента України в галузі забезпечення демографічної безпеки.

Повноваження Верховної Ради України в галузі забезпечення демографічної безпеки. Повноваження Кабінету Міністрів України в галузі забезпечення демографічної безпеки. Програми демографічної безпеки.

Тема 7. Продовольча безпека

Суть продовольчої безпеки, її складові. Забезпечення продовольчої безпеки України. Принципи продовольчої безпеки України. Критерії продовольчої безпеки. Тенденції розвитку сільського господарства.

Удосконалення механізму забезпечення продовольчої безпеки в Україні. Головні завдання державного регулювання АПК в контексті забезпечення продовольчої безпеки України.

Тема 8. Енергетична безпека

Особливості організації та регулювання світових енергетичних ринків, сучасні тенденції та проблеми їх розвитку: досвід для України. Провідні механізми регулювання світової енергетики на початку XXI сторіччя. Основні цілі та пріоритети діяльності МЕА-Міжнародну енергетичну агенцію.

Світові запаси первинних енергетичних ресурсів. Лібералізація ринку електроенергії. Лібералізація ринків нафти та нафтопродуктів. Вугільний ринок США та ЄС. Порівняльний аналіз загальних положень енергетичної стратегії Росії в контексті законодавства України в сфері національної безпеки.

Тема 9. Загрози економічній безпеці України

Загрози економічній безпеці України: внутрішні та зовнішні. Національні ризики. Стандартні ризики: природні, країнові, політичні, загально-економічні, фінансові. Суспільство ризику. Загальна структура стратегічних ризиків. Диференційовані стратегічні ризики. Інтегральні стратегічні ризики. Системні стратегічні ризики.

Індикатори економічної безпеки. Класифікація показників-індикаторів економічної безпеки. Сутність граничного рівня безпеки. Характеристика граничних значень економічної безпеки. Кількісний вимір впливу окремої загрози.

Питання для підсумкового контролю:

1. Предмет вивчення курсу “Соціально-економічна безпека”
2. Поняття економічної безпеки.
3. Генеза категорії „економічна безпека”.
4. Співвідношення понять „загроза”, „індикатор безпеки”, „порогові значення”.
5. Системи і моделі національної безпеки: американська, японська, китайська,
6. Оптимальна модель забезпечення економічної безпеки.
7. Ієрархічна характеристика системи економічної безпеки.
8. Проблеми економічної безпеки.
9. Концепції економічної безпеки.
10. Інвестиційна безпека.
11. Галузевий аналіз інвестиційних потоків.
12. Інноваційне співробітництво.
13. Інноваційно-технологічна безпека держави.
14. Зовнішні загрози інноваційно-технологічній безпеці країн.
15. Внутрішні загрози в інноваційно-технологічній сфері.
16. Світові запаси первинних енергетичних ресурсів.
17. Лібералізація ринку електроенергії.
18. Лібералізація ринків нафти та нафтопродуктів.
19. Порівняльний аналіз загальних положень енергетичної стратегії Росії в контексті законодавства України в сфері національної безпеки.
20. Внутрішні міграції на пострадянському просторі.
21. Міграційний приріст. Міграційні процеси в Україні.
22. Трансформація тимчасової трудової міграції у постійну.
23. Значення інформаційної безпеки.
24. Загрози економічній безпеці України: внутрішні та зовнішні.
25. Національні ризики.
26. Загальна структура стратегічних ризиків.

27. Частки регіонів світу у зовнішній торгівлі України.
28. Диспропорції у товарній структурі українського експорту.
29. Проблеми зовнішньоторговельної безпеки в Україні.
30. Потенціал нарощування зовнішньоторговельного обороту через торговельно–виробничу кооперацію вітчизняних та іноземних виробників.
31. Транскордонне співробітництво України.
32. Реалізація транспортно-комунікаційних проектів.
33. Безпека страхового ринку.
34. Безпека фондового ринку.
35. Боргова безпека.
36. Бюджетна безпека.
37. Валютна безпека.
38. Виробнича безпека.
39. Граничні значення індикаторів.
40. Грошово-кредитна безпека.
41. Демографічна безпека.
42. Економічна безпека.
43. Енергетична безпека.
44. Загрози економічній безпеці.
45. Зовнішньоекономічна безпека.
46. Індикатори економічної безпеки.
47. Критерії економічної безпеки.
48. Макроекономічна безпека.
49. Міжнародна економічна безпека.
50. Науково-технологічна безпека.
51. Національна безпека.
52. Національна ризики.
53. Об'єкти економічної безпеки.
54. Порогові значення індикаторів.

55. Соціальна безпека.
56. Стратегія економічної безпеки.
57. Суб'єкти економічної безпеки.
58. Тактика економічної безпеки.
59. Теорія потенційних конфліктів.
60. Фінансова безпека.

Навчально-методична література:

1. Алексеєнко Л. М. Моніторинг учасників фінансового ринку: реалії та пріоритетні напрями гарантування національної безпеки / Л. М. Алексеєнко, Н. В. Савчук // Наука й економіка. – 2010. – №4 (20). – С. 7 –11.
2. Баженова О. М. Економічна безпека України : сучасний етап / О. М. Баженова // Банк. справа. – 2008. – № 1. С. 52 –61.
3. Дацків Р. М. Економічна безпека держави в умовах глобалізаційної конкуренції / за ред. Р. М. Дацків. – Л : Центр Європи, 2006. – 160с.
4. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення / за ред. В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько : [Монограф.] – К. : НІСД, 1997. – 144с.
5. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави : національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення / М. М. Єрмошенко : [Монограф.] – К : Київ. нац. торг. – екон. ун-т, 2001. – 309с.
6. Жаліло Я. А. Стратегія національної безпеки України в контексті досвіду світової спільноти / Я. А. Жаліло : [Монограф.] – К : Сатсанга, 2001. – 224 с.
7. Ковч Т. Б. Місце і роль фінансового моніторингу в забезпеченні життєдіяльності / Т. Б. Ковч // Вісник університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – №2 (11). – С. 265 –272.
8. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : [Монограф.] / за ред. Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М. – К : Лібра, 2003. – 280с.

9. Кубах Т. Г. Сутність фінансової безпеки як складової економічної безпеки держави / Т. Г. Кубах // Вісник української академії банківської справи. – 2007. – №2 (23). – С. 46–51.

10. Мірошніченко О. В. Визначальні функції системи національної економічної безпеки / О. В. Мірошніченко // Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. – 2007. – № 12. – С. 8–12.

11. Мунтіян В. І. Економічна безпека України / за ред. В. І. Мунтіян. [Монограф.] – К. : Вид-во КВШ, 1998. – 462с.

12. Основи економічної безпеки : [Підручн.] / за ред. О. М. Бандурка., В. Є. Духов, К. Я. Петрова, М. Черняков. Х : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. – 236с.

13. Пастернак – Таранушенко Г. Економічна і національна безпека держави / Г. Пастернак – Таранушенко // Економіка України. – 1994. – № 2. – С. 51–56.

14. Пастернак – Таранушенко Г. Результаты исследования путей обеспечения экономической безопасности Украины / Г. Пастернак – Таранушенко // Экономика Украины. – 1999. – № 2. – С. 21–28.

15. Ткач В. О. Економічна безпека в умовах ринкових трансформацій [Електронний ресурс] / В. О. Ткач.- Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ever/2011_1/33.pdf.

16. Чаговец Л. О. Нейросітьові моделі дослідження загроз економічній безпеці підприємства / Л. О. Чаговец // Теорії мікро-макроекономіки : зб. наук. праць професорсько-викладацького складу і аспірантів. Вип. 25. – К : Видавничо-поліграфічний центр Академії муніципального управління, 2006. – С. 107–111.

17. Шкарлет С. М. Еволюція категорії "безпека" в науковому та економічному середовищі / С. М. Шкарлет // Формування ринкових відносин. – 2007. – № 6. – С. 7–12.

18. Шлемко В. Т., Бінько І. Ф. Економічна безпека України : сутність і напрямки забезпечення : [Монограф.] / за ред. В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько. – К

: НИСД, 1997. – 144 с.